

- Crpke za pretakanje agresivnih materijala, tehničke karakteristike,
  - Koloture i koloturja,
  - Simpleksni, poludupleksni ili semidupleksni sustav radio mreža,
  - Vatrodojavni uređaji, općenito,
  - Vrste automatskih javljača požara,
  - Ustrojstvo vatrogasne službe i pravna regulativa,
  - Definicija i klasifikacija požara,
  - Razvoj i širenje požara, čimbenici,
  - Taktičko djelovanje vatrogasnih formacija pri gašenju požara,
  - Primjena sredstava za gašenje (voda, pjena, prah, ugljični dioksid, haloni, priručna sredstva),
  - Proračun količine sredstava za gašenje,
  - Opasnosti pri gašenju i mјere zaštite,
  - Gašenje požara u gospodarstvu zavisno o tehnološkom procesu i namjeni štićenog postrojenja,
  - Rukovođenje i zapovijedanje složenijim vatrogasnim intervencijama,
  - Simboli u zaštiti od požara,
  - Opskrba vodom na požaru,
  - Relejna dobava vode,
  - Uvjeti i proces gorenja, oksidacija, vrsta oksidacija,
  - Gorenje krutih, tekućih i plinovitih tvari,
  - Zapaljive i eksplozivne smjese,
  - Uvjeti za gorenje i širenje požara,
  - Toplina i temperatura,
  - Toplinska i električna energija potrebita za gorenje,
  - Izvori topline za izazivanje i nastajanje gorenja i požara,
  - Proizvodi gorenja zapaljivih i opasnih tvari,
  - Proizvodi gorenja sintetskih (plastičnih) tvari,
  - Proizvodi gorenja polivinil klorida i drugih kloriranih (halogenih) sintetskih tvari,
  - Proizvodi gorenja sirove nafte, naftnih derivata i nehalogeniranih poli etilena (poli etilen, polipropilen i sl.),
  - Proizvodi gorenja polimeriziranih aromatskih ugljikovodika (polistiren, polifenoli i sl.),
  - Proizvodi gorenja poliuretana, poli akrila, vune i svile,
  - Opasne tvari.
-
- Vježbe sa spusnicama,
  - Vježbe s opremom za spašavanje uskakanjem,
  - Vježbe spašavanja ljudi i životinja,
  - Taktički nastupi vatrogasnih postrojbi,
  - Taktički zadaci gašenja požara ovisno o vrsti tehnološkog procesa i vrsti požarnih opasnosti,
  - Relejna dobava vode.

89

Na osnovu člana 3.stav 6. Zakona o zaštiti od požara ("Službene novine HNK", br. 5/04) ministar unutrašnjih poslova d o n o s i

PRAVILNIK

**O IZRADI PROCJENE UGROŽENOSTI
OD POŽARA I TEHNOČOŠKE
EKSPLOZIJE**

I OPĆE ODREDBE**Član 1.**

Ovim Pravilnikom utvrđuje se sadržaj i način izrade i primjene metoda kod izrade procjene ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije (u daljem tekstu: procjena ugroženosti) za građevine, građevinske dijelove i otvorene prostore u vlasništvu ili na korištenju pravnog lica te za područje općine, grada i Kantona.

Član 2.

Na osnovu procjene ugroženosti: određuju se mјere za sprečavanje nastanka i širenja požara (preventivne mјere), te mјere za djelotvorno gašenje koje proizlaze iz činjeničnih posebnosti predmetne procjene ugroženosti.

II TUMAČ POJMOVA**Član 3.**

Pojedini pojmovi upotrebljeni u ovom Pravilniku znače:

- procjena ugroženosti je postupak utvrđivanja nivoa ugroženosti od požara i/ili tehnološke eksplozije i zaštitnih mјera,
- građevina je građevinski objekat na određenoj lokaciji koji se sastoji od građevinskog dijela i ugrađene opreme koji zajedno čine tehničko-tehnološku cjelinu,
- požarni sektor je osnovna prostorna jedinica dijela građevine, koja se samostalno tretira u pogledu

II PRAKTIČNE VJEŽBE

- Polaganje cijevi,
- Vježbe s aparatom za gašenje požara,
- Vježbe s vatrogasnim armaturama,
- Vježbe s vatrogasnim vozilima za gašenje požara,
- Crpljenje vode,
- Vježbe s vatrogasnim vozilima i opremom za tehničke intervencije,
- Vježbe s ljestvama,
- Vježbe s užadi,
- Vježbe s aparatom za zaštitu organa za disanje,

- tehničkih i organizacijskih mjera zaštite od požara, a odijeljen je od ostalih dijelova građevine konstrukcijama otpornim na požar,
- numeričke metode su u svijetu razvijene i priznate metode koje na osnovu brojčanih pokazateљa određuju ugroženost građevine ili prostora od požara i/ili tehnološke eksplozije.

III OSNOVNI ELEMENTI PROCJENE UGROŽENOSTI

Član 4.

Osnovni elementi procjene ugroženosti su:

- postojeće stanje,
- numerička analiza požarne ugroženosti,
- stručno mišljenje o postojećem stanju, organizaciji službe za zaštitu od požara te profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica,
- prijedlog mjera,
- zaključak,
- grafički prilozi

IV SADRŽAJ PROCJENE UGROŽENOSTI ZA PRAVNO LICE

Član 5.

Dijelovi procjene ugroženosti za pravno lice su:

A).Prikaz postojećeg stanja

Prikaz postojećeg stanja obuhvata slijedeće podatke:

- površinu,
- broj zaposlenih radnika,
- broj i naziv građevina,
- vrste tehnologije po građevinama,
- količine materija po proizvodnim i skladišnim građevinama,
- brojnost lica po građevinama,
- osnovne podatke o materijama koje se koriste u tehnološkom procesu u pogledu opasnosti za nastajanje i širenje požara,
- pregled skladišta zapaljivih tečnosti, gasova i drugih opasnih materija u pogledu količina i vrsta,
- pregled opasnih zona u pogledu ugroženosti od nastajanja tehnološke eksplozije,
- pregled tehnoloških mjesta u pogledu vjerovatnosti za nastajanje i širenje požara,
- pouzdanost sistema za zagrijavanje prostora ili pripremu tehnološke pare, vode ili drugog medija u pogledu opasnosti za nastajanje i širenje požara,
- pouzdanost i vrijeme eksploatacije tehnološkog postrojenja i građevina s obzirom na opasnosti od nastajanja i širenja požara,
- stanje građevinskog dijela građevine i izolacijskog materijala u pogledu opasnosti za nastajanje i širenje požara,

- pregled požarnih sektora po građevinama,
- pregled internih saobraćajnica i pristupa za vatrogasna vozila,
- razvod gasa, zapaljive tekućine, vodovoda, hidrantske mreže i sistema za dojavu i gašenje požara,
- stanje vodoopskrbe,
- situacijski raspored građevina, internih i vanjskih saobraćajnica,
- etažnost građevina,
- organizacija vatrogasne službe za zaštitu od požara i udaljenost od susjednih profesionalnih vatrogasnih jedinica,
- nacrt energetike s glavnim ventilima,
- pregled sistema telefonskih i radio veza,
- pregled fizičko-tehničke zaštite,
- pregled izvora zalihe za opskrbu vodom za gašenje požara,
- raspored i smještaj opreme i sredstava za gašenje požara.
- broj profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica i radnika stručno osposobljenih za gašenje požara,
- požarno opterećenje po građevinama,
- stanje službe za pružanje prve pomoći ozlijeđenim u gašenju požara,
- pregled registrovanih požara s uzrocima nastajanja.

B) Numerička analiza požarne ugroženosti.

C) Stručna obrada činjeničnih podataka.

Stručna obrada činjeničnih podataka sadrži mišljenje o:

- primijenjenim propisima i korištenim metodama,
- lokaciji, prilaznim putevima i udaljenosti profesionalne vatrogasne jedinice,
- namjeni građevine, tehnološkom postupku i opasnostima koje proizlaze iz namjene građevine i tehnološkog postupka,
- načinu evakuacije i spašavanju osoba,
- konstrukciji, konstrukcijskim materijalima i otpornosti konstrukcije u požaru,
- podjeli na požarne sektore,
- vrsti i količini zapaljivih materija i proračunu požarnog opterećenja,
- električnim instalacijama i uređajima,
- bezbjednosnom, blokadnom i vatrodajvnom sistemu i drugim instalacijama značajnim prilikom požara,
- mašinskim instalacijama,
- mogućim vrstama i izvorima opasnosti za nastanak i širenje požara,
- opskrbi vodom i hidrantskoj mreži,
- razvrstavanju u kategoriju ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije,
- količini i razmještaju opreme i sredstava za gašenje požara,

- organizacija službe za zaštitu od požara i vatrogasnih jedinica,
- rezultatima primjenjene numeričke analize.

D) Prijedlog tehničkih i organizacijskih mjera koje je potrebno provesti kako bi se opasnost od nastajanja i širenja požara smanjila na najmanji mogući nivo.

E) Zaključak

F) Numerički i grafički prilozi.

V SADRŽAJ PROCJENE UGROŽENOSTI ZA PODRUČJE OPĆINE I GRADA

Član 6.

Dijelovi procjene ugroženosti za područje općine odnosno grada su:

A) Prikaz postojećeg stanja.

Prikaz postojećeg stanja mora obuhvatiti slijedeće podatke:

- površinu,
- broj stanovništva,
- pregled naseljenih mjesta,
- pregled pravnih lica u privredi po vrstama,
- pregled pravnih lica u privredi u pogledu povećane opasnosti za nastajanje i širenje požara,
- pregled industrijskih zona,
- pregled putnih i željezničkih saobraćajnica po vrsti,
- pregled turističkih naselja,
- pregled elektroenergetskih građevina za proizvodnju i prenos električne energije,
- pregled lokacija na kojima su uskladištene veće količine zapaljivih tečnosti i gasova, eksplozivnih materija i drugih opasnih materija,
- pregled vatrogasnih domova za smještaj organizacija dobrovoljnih vatrogasaca i profesionalnih vatrogasnih jedinica,
- pregled prirodnih izvorišta vode koji se mogu upotrebljavati za gašenje požara,
- pregled naselja i dijelova naselja u kojima su izvedene vanjske hidrantske mreže za gašenje požara,
- pregled građevina u kojima povremeno ili stalno boravi veći broj lica (škole, vrtići, jaslice, đački i studentski domovi, domovi penzionera, bolnice, sportski objekti, kulturno-umjetnički i istorijski objekti i sl.),
- pregled lokacija i građevina u kojima se obavlja utovar i istovar zapaljivih tečnosti, gasova i drugih opasnih materija.
- pregled poljoprivrednih i šumskih površina.
- pregled šumskih površina po vrsti, starosti zapaljivosti i izgrađenosti protupožarnih puteva i prosjeka u šumama,

- pregled naselja, kvartova, ulica ili značajnijih građevina koji su nepristupačni za prilaz vatrogasnim vozilima,
- pregled naselja, kvartova, ulica ili značajnijih građevina u kojima nema dovoljno sredstava za gašenje požara,
- pregled sistema telefonskih i radio veza upotrebljivih u gašenju požara,
- pregled broja požara i vrste građevina na kojima su nastajali požari,

B) Procjene ugroženosti pravnih lica iz člana 5. ovoga Pravilnika

C) Stručna obrada činjeničnih podataka

Stručna obrada činjeničnih podataka sadrži mišljenje o:

- makropodjeli na požarne sektore i zone uz ocjenu udovoljavaju li oni propisima u pogledu spriječavanja širenja požara,
- gustoći izgrađenosti unutar jednog požarnog sektora ili zone uz ocjenu o postojeći fizičkoj strukturi građevina s obzirom na širenje požara,
- etažnosti građevina i pristupnosti saobraćajnica i površina u pogledu akcije evakuacije i gašenja,
- starosti građevina i potencijalnim opasnostima za izazivanje požara,
- stanju provođenja mjera zaštite od požara u industrijskim zonama i ugrožavanju građevina izvan industrijskih zona,
- stanju provođenja mjera zaštite od požara za građevine istih namjena na određenim područjima,
- izvorištima vode i hidrantskoj instalaciji za gašenje požara,
- izvedenim distributivnim mrežama energetika,
- stanju provedenih mjera zaštite od požara na šumskim i poljoprivrednim površinama,
- uzrocima nastajanja i širenja požara na već evidentiranim požarima, broju profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica.

D) Prijedlog tehničkih i organizacijskih mjera koje je potrebno provesti kako bi se opasnost od nastajanja i širenja požara smanjila na najmanju mogući nivo.

E) Zaključak

F) Numerički i grafički prilozi

VI SADRŽAJ PROCJENE UGROŽENOSTI ZA PODRUČJE KANTONA

Član 7.

Dijelovi procjene ugroženosti za područje Kantona su:

A) Prikaz postojećeg stanja.

Prikaz postojećeg stanja mora obuhvatiti sljedeće podatke:

- površinu,
- broj stanovništva,
- pregled područja stambenih, industrijskih, turističkih, gradskih i seoskih naselja te područja šumskih i poljoprivednih površina,
- pregled građevina u pogledu opasnosti od nastanjanja i širenja požara koje su određene procjenom ugroženosti za područje općine i grada,
- pregled putnih i željezničkih saobraćajnica koje prolaze preko područja Kantona uz označavanje priključaka lokalnih saobraćajnica,
- pregled vodovodne i vanjske hidrantske mreže, gasovoda, naftovoda i drugih glavnih instalacija za transport zapaljivih i opasnih materija,
- pregled većih građevina za uskladištenje zapaljivih, eksplozivnih i gasovitih materija ili drugih opasnih materija,
- pregled glavnih energetskih instalacija s njihovim ventilima,
- pregled značajnijih građevina u kojima povremeno ili stalno boravi veći broj lica,
- pregled vatrogasnih domova i broj dobrovoljnih i profesionalnih vatrogasnih jedinica za gašenje požara
- pregled mjesta na kojima postoji stalno vatrogasno dežurstvo,
- pregled uređenih prirodnih crpilišta vode za gašenje požara,
- pregled sistema telefonske i radio-veze upotrebљenih u gašenju požara,
- pregled zdravstvenih ustanova i bolnica koje bi pružile prvu pomoć ozlijedenim u gašenju požara,
- pregled šumskih površina i vrste sastojaka šuma uz izgrađenost puteva i požarnih prosjeka,
- pregled poljoprivrednih površina i izgrađenosti puteva,
- pregled broja požara i vrsta značajnijih građevina i prostora na kojima su nastajali požari

B) Procjene ugroženosti za područja općina odnosno grada iz člana 6. ovoga Pravilnika

C) Stručna obrada činjeničnih podataka

Stručna obrada činjeničnih podataka sadrži mišljenje o:

- pravilnoj izgrađenosti i povezanosti naselja, građova, zona te šumskih i poljoprivrednih površina u pogledu uslova za širenje požara,
- izgrađenosti saobraćajnica za akciju gašenja požara,
- djelotvornost izgrađene hidrantske mreže za gašenje požara
- opasnosti od nastajanja požara u građevinama gdje boravi veći broj lica, industrijskim, skladi-

šnim i drugim opasnim građevinama i lokacijama, odnosno zonama,

- opasnostima od nastajanja požara u određenim šumskim i poljoprivrednim područjima,
- opasnostima pri transportu i prevozu opasnih materija i određivanju područja na kojima se takva opasnost očekuje,
- opasnostima na instalacijama za distribuciju gase i električne energije,
- opasnostima koje proizlaze iz dotrajalosti građevina, tehnologija ili instalacija za razvod energenata,
- opasnostima zbog neizgrađenosti puteva ili njihove nedovoljne širine za gašenje požara vatrogasnim vozilima,
- funkcionalnosti sistema veza za opažanje i gašenje požara,
- brojnosti i sposobnosti stanovništva za gašenje požara,
- prevozu snaga za gašenje požara.
- djelotvornosti zdravstvene zaštite i prehrane gasoca na većim požarima,
- broju profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica.

D) Prijedlog tehničkih i organizacijskih mjera koje je potrebno provesti kako bi se opasnost od nastanjanja i širenja požara smanjila na najmanju mogući nivo.

E) Zaključak

F) Numerički i grafički prilozi.

VII NAČIN IZRADE PROCJENE UGROŽENOSTI

Član 8.

Procjenu ugroženosti, ovisno o namjeni i vrsti građevine ili postrojenja, izrađuje ovlaštena pravna osoba registrirana za tu djelatnost.

Za izradu svake procjene ugroženosti imenuje se voditelj i najmanje tri radnika, od kojih dva moraju imati visoku stručnu spremu tehničkog smjera različitog profila.

Radnici iz stava 2. ovoga člana moraju imati najmanje dvije godine radnog iskustva na poslovima zaštite od požara, a voditelj tima iz stava 2. ovoga člana najmanje 5 godina radnog iskustva na tim poslovima i položen stručni ispit iz člana 7. stav 6. Zakona o zaštiti od požara.

Član 9.

Odgovorno lice u preduzeću i drugom pravnom licu, općini, gradu, Kantonu za čije se građevine i prostore izrađuje procjena ugroženosti, upoznat će voditelja izrade procjene ugroženosti s tajnim podacima potrebnim za izradu procjene ugroženosti i poduzeti mјere za zaštitu podataka.

Voditelj iz stava 1. ovog člana i lica koja izrađuju procjenu ugroženosti obavezna su čuvati kao službenu tajnu podatke koji su na osnovu zakona ili općeg akta određeni tajnom.

Član 10.

Za izradu procjene ugroženosti primjenjuju se u svijetu prihvaćene numeričke metode (TRVB 100, Euralarm, Gretener, DOW Index i slične), kao i preuzete norme s obaveznom primjenom koje uređuju to područje.

Metode iz stava 1. ovoga člana mogu se koristiti isključivo za one građevine i postrojenja na način i kako je to predviđeno samom metodom i praksom u zemljama u kojima se primjenjuju. Primjena jedne ili više izabranih metoda obavezna je u cijelosti.

Član 11.

Procjena ugroženosti može sadržavati i prijedlog mjera čijim bi se provođenjem postiglo povoljnije rješenje zaštite od požara i eksplozija za vlasnika ili korisnika građevine, a zadržalo isti ili veći nivo zaštite.

Član 12.

Prijedlog mjera za poboljšanje stanja zaštite od požara može sadržavati:

- mjere za sanaciju postojećeg stanja
- razvojne mjere koje bi se provodile na građevinama, građevinskim dijelovima i otvorenom prostoru,
- promjenu namjene građevine ili prostora,
- izvođenje novih instalacija za gašenje i dojavu požara,
- izgradnju novih izvora i instalacija za opskrbu vodom za gašenje požara,
- osnivanje novih jedinica za gašenje požara,
- mjere u vezi s loženjem vatre i spaljivanjem korova i drugog biljnog otpada na otvorenom prostoru,
- izgradnja novih posmatračkih mjeseta za otkrivanje požara na otvorenim prostorima,
- izmjenu ili dogradnju sistema veza

Član 13.

Mjere zaštite od požara i tehnoloških eksplozija proizašle iz procjene ugroženosti izrađene za više tehnološki ili prostorno međusobno povezanih građevina, obavezne su za sve njihove vlasnike i korisnike.

VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14.

Procjene ugroženosti izrađene u skladu sa odredbama ovoga Pravilnika, obavezno se primjenjuju

za izradu i donošenje pripadajućih planova zaštite od požara.

Član 15.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika na području Hercegovačko-neretvanskog kantona prestaju važiti svi provedbeni propisi koji su regulisali ovu oblast.

Član 16.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a biće objavljen u "Službenim novinama HNK".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
M O S T A R

Broj:02-01-04-626/05
Mostar, 05.05.2005.godine

MINISTAR
Tomislav Martinović, dipl.iur.s.r.

90

Na osnovu člana 22, stav 3. Zakona o zaštiti od požara ("Službene novine HNK", broj 5/04) ministar unutrašnjih poslova donosi

PRAVILNIK

O IZBORU I ODRŽAVANJU VATROGASNIH APARATA

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilnikom određuju se radnje, rokovi, minimalno potrebna oprema i uslovi za održavanje vatrogasnih aparata, uslovi za osposobljavanje radnika za obavljanje poslova održavanja vatrogasnih aparata te izbor vrste i količine aparata za zaštitu objekata i vozila koja obavljaju javni prevoz.

Član 2.

Pojedini izrazi i pojmovi upotrijebljeni u ovom Pravilniku imaju slijedeće značenje:

- vatrogredni aparat je prenosni ili prevozni aparat koji sadrži sredstvo za gašenje koje se pod pritiskom izbacuje iz spremnika aparata;
- vatrogredni aparat s bočicom je aparat u čijem spremniku dolazi do radnog pritiska u trenutku aktiviranja ispuštanjem pogonskog gasa iz boćice;